

pútnický list

ISSN 2644 - 4526

07-08/2021

aktuality a zaujímavosti pútnického turizmu na Slovensku

Kostol Nanebovzatia Panny Márie v Prievidzi

Kostol Nanebovzatia Panny Márie alebo jednoducho *Mariánsky kostol* je najstaršou stavbou a jednou z najvzácnejších kultúrnych pamiatok mesta Prievidza. Na Mariánskom vršku v severovýchodnej časti mesta bol už v 13. st. postavený neskororománsky kostol, ktorý bol pôvodne súčasťou hradu doloženého listinou Ladislava V. z r. 1276. V 14. st. existoval pri kostole benediktínsky kláštor, založený palatínom Leustachom z Jelšavy. Okolo r. 1383 prišla do Prievidze rehoľa karmelitánov, ktorú sem povolal Laustachov syn Juraj. Karmelitáni sa usadili na Mariánskom vršku, kde dostali do správy budovu pôvodne benediktínskeho kláštora s kostolom. Prievidzský Kláštor sv. Kríža bol prvým karmelitánskym kláštorom na Slovensku. Karmelitáni tu založili a viedli aj prvú známu školu v meste. Karmelitáni kostol i kláštor v 15. st. úplne prestavali v gotickom slohu. Budova kláštora (spomínaná r. 1496) nadväzovala na kostol od severnej strany. Svedčia o tom dodnes zvnútra viditeľné zamurované dvere na severnej strane veže. Ďalšou doteraz existujúcou pamiatkou na stavebné úsilie karmelitánov z konca 15. st. je murovaná ohrada zosilnená pôvodne piatimi baštami, tvoriacimi opevnenie. Bašty boli neskoršie prestavané na kaplnky. Kláštor zanikol v r. 1565. Kostol Nanebovzatia Panny Márie je jednolodňový kostol so západnou predstavanou vežou, polygonálnym presbytériom a severnou sakristiou. Presbytérium kostola je zaklenuté krížovou rebrovou klenbou zo začiatku 15. st. Klenba lode je renesančná, hrebienková. Vedľa veže sa nachádzajú dve kaplnky. Na juhozápadnej strane neskorogotická, kaplnka sv. Jána Nepomuckého, zaklenutá gotickou krížovou klenbou. Na severozápadnej strane je novšia kaplnka sv. Michala, postavená v r. 1767. Na južnej strane sa zachovali dve románske okná. Pôvodná je aj neskororománska veža, ktorá má románske okná. Vo veži sa nachádzajú 2 zvony. Hlavný oltár kostola je barokový, ambitový z 1. štvrt. 18. st. V strede je gotická Madona z 2. pol. 15. st. Bočné oltáre sú barokové z konca 17. a zač. 18. st. Lavice z r. 1988 sú kópiu pôvodných klasicistických lavíc z r. 1840. *Kostol Nanebovzatia Panny Márie je aj pútnickým kostolom.* V r. 1430 karmelitáni priniesli do Prievidze pápežskú odpustkovú listinu, ktorú im kanonizoval pápež Martin V. Potvrdili ňou už predtým existujúcu tradíciu mariánskeho kultu, ktorá na tomto mieste bola živá už od dávnejších čias. K „milostivej“ **soche Panny Márie z konca 15. st.**

sa veriaci obracali s prosbami a modlitbami. Pútnictvo celkom nezaniklo ani počas pôsobenia reformácie. Po vypovedaní evanjelikov z mesta a opätovnom prevzatí kostola katolíkmi v auguste v r. 1660 bola mariánska púť slávnostne ustanovená na 15. augusta. Na Mariánskom vršku sa dodnes konajú nedeľné púte k sviatku Nanebovzatia Panny Márie, patrónky kostola.

zdroje: www.farapd.sk,
www.apsida.sk, www.prievidza.sk

OHLIADNUTIE DO STREDOVEKU - KARMELITÁNI

O začiatkoch iných rádov často hovoria dokumenty zakladateľov, ale v prípade **karmelitánov** (lat. *Ordo fratrum Beatae Mariae Virginis de monte Carmelo*) nazvaných aj - **obutí karmelitáni** - to neplatí. O ich počiatkoch hovoria "nemí svedkovia" dávnej histórie - kamene, keramika, zvyšky predmetov dennej potreby. Na úbočí pohoria Karmel v Palestíne (pozn. na západnom výbežku pevniny pri Stredozemnom mori, v blízkosti mestečka Nazaret, dnešný Izrael) sa totiž počas dôkladných vykopávk našli: zručaniny kostolíka z 8. st., jaskyňa z 5. st. vysekaná do vápenca a využívaná na liturgické účely a úlomky vkusnej keramiky dennej potreby z 5. - 11. st.

kláštor karmelitánov na hore Karmel, Izrael

Už v 5.st. sa skupina byzantských pustovníkov rozhodla viesť život inšpirovaný postavou proroka Eliáša. Ten sa tu usadil v 9. st. pred Kristom a hora Karmel (v preklade - zakvitnutá záhrada, vinica, sad) sa stala nielen dejiskom jeho rozhovorov s Bohom, ale aj miestom zjavenia Božej prítomnosti a priazne, miestom prorockého obrazu príchodu Krista skrze Pannu Máriu. Prostredníctvom života v samote, jednoduchej práce, rozjímaním Božieho slova, Eucharistiou, bratskou láskou, vnútorným mlčaním, pôstom a poslušnosťou predstavenému hľadali zbožní pustovníci najmä premenu srdca. Pekná príroda, odstup od ľudských obydli, výhľad na Stredozemné more dokonale vyhovovali tomuto zámeru. Za učiteľku vnútorného života si vybrali Bohorodičku Pannu Máriu. Napriek prírodným pohromám (časté zemetrasenia), epidémiám, či nájazdom perzských a neskôr aj tureckých oddielov, spoločenstvo pustovníkov, ku ktorým sa pridali aj niektorí rytieri vracajúci sa z križiackych výprav, žilo na hore Karmel až do konca 13.st. Vtedy Turci znovu dobyli územia stratené počas krížových výprav a kresťanov pozabíjali, alebo vzali do otroctva. Časť karmelitánov, vidiac smrteľné nebezpečenstvo, odišla už skôr do Európy a tí, čo zostali, podstúpili mučenícku smrť. V tom období už spoločenstvo eremitov malo vytvorené aj prvé konštitúcie spoločného života. Tzv. Pravidlá života v 12.st. vytvoril **Jeruzalemský patriarcha - sv. Albert Avogadro**. Podľa nich mali mnísi prebývať vo svojich celách, vo dne i v noci rozjímať o Božom zákone a bdieť v modlitbách. Pravidlá ich zaväzovali k spoločnému sláveniu Eucharistie a modlitbe Posvätného officia, k mlčaniu a k spoločnému stolovaniu. Vojnový konflikt však prinútil karmelitánov odísť do Európy.

karmelitánsky kláštor v Aylesford, Anglicko (exteriér + interiér)

Karmelitáni vyhľadávali osídlenie na samotách: *La Fontaine na Cypre, Hulne a Aylesford v Anglicku, Les Aygalades vo Francúzsku* atď., ale ukázalo sa, že preniesť pustovnícky život na „novú pôdu“ nebude možné. Pre karmelitánsky život v odľahlých pustovniach tu neboli vhodné existenčné podmienky. Rád upadal, a preto v r. 1226 požiadali karmelitáni pápeža Honoria III. o modifikáciu rehoľných pravidiel. Zmeny v pravidlách sa uskutočnili o dvadsať rokov neskôr, za pontifikátu pápeža Inocenta IV. Rád nadobudol kontemplatívno - apoštolský rozmer, v ktorom stále dominuje vnútorná (rozjímavá) modlitba, ale dopĺňa ju apoštolát podľa potrieb Cirkvi. K ďalším medzníkom v dejinách rádu prišlo v r. 1452, keď **bl. Ján Soreth**, generálny predstavený rádu, založil ženskú vetvu Karmelu: **sestry karmelitánky**, ako kontemplatívny a klauzurovaný rád. Na jeho podnet v tom istom roku osobitnou bulou potvrdil pápež Mikuláš karmelitánsky spôsob života pre laikov - tzv. **III. rád**. V 16. st. veľmi významne zasiahli do života karmelitánskeho rádu dvaja veľkí španielski mystici: **sv. Terézia od Ježiša** (1515-1582) z kláštora Vtelenia

Kláštor Encarnacion, Avila

(Encarnacion) v Ávile (viac v PL 10/2019) a **sv. Ján od Kríža** (1542-1591). Život v ráde sa v tom období veľmi miešal so svetskými prvkami, do popredia vystupovali osobné záujmy mníchov a sestier, kláštorný život bol prepojený so spoločenským životom, čo pomerne vážne narušalo sústredený život modlitby a samotu s Bohom. Boh prostredníctvom týchto dvoch svätcov podnietil návrat rádu k prvotnej charizme: k ideálu pustovníckeho života, k mlčaniu,

k úplnému zdržiavaniu sa mäsa, k skrytému životu v klauzúre, k pravidelnej vnútornej modlitbe a k modlitbe v chóre, ako aj k prvkom spoločného komunitného života. V r. 1563 „obnovená“ časť karmelitánskej rehole prijala reformu a v r. 1568, po jej potvrdení pápežom Klementom VIII., sa odčlenila z pôvodného rádu a prijala názov: **Rád bosých bratov Preblahoslavenej Panny Márie z hory Karmel** (lat. *Ordo Fratrum Discalceatorum Beatissimae Mariae Virginis de Monte Carmelo*). Zo Španielska sa reforma rádu rozšírila do Európy i na ďalšie kontinenty. Karmel prinášal nielen nové zakladanie kláštorov, ale hlavne nové duchovné ovocie: svätcov a ich nasledovníkov,

napr: sv. Terézia od Dieťaťa Ježiša a Svätej Tváre (známejšia ako sv. Terezka z Lisieux), bl. Titus Brandsma, sv. Rafael Kalinowski, sv. Alžbeta od Najsv. Trojice, sv. Terézia Benedikta od Kríža (Edita Steinová), sv. Terézia de Los Andes a iní.

článok pokračuje na str.8

info o pútnických miestach a asociácii nájdete na: www.putnickemiesta.sk

STAŇTE SA PRAVIDELNÝMI ODBERATEĽMI PÚTNICKÉHO LISTU

Ak máte záujem dostávať Pútnický list do Vašej e-mailovej pošty, prosíme Vás, napíšte nám na adresu: prekopova@gmail.com. Zaradíme Vás **do adresára čitateľov Pútnického listu**.

Vydávanie Pútnického listu môžete podporiť dobrovoľným príspevkom na č.ú:

SK18 7500 0000 0040 1664 7114, do správy pre prijímateľa uveďte: **PÚTNICKÝ LIST**

Ď A K U J E M E !

ITE AD JOSEPH

8.12.2020, pri príležitosti 150. výročia vyhlásenia ženicha Panny Márie za patróna celej Cirkvi, vyhlásil pápež František ROK SV. JOZEFA. Urobil tak apoštolským listom *Patris corde* (S otcovským srdcom), v ktorom sv. Jozefa opisuje charakteristikami „milovaný otec“, „nežný a láskavý“, „poslušný“, „prijímajúci“, „tvorivo odvážny“, „pracovitý“ a držiaci sa v úzadí – „v tieni“.

Nasledujme sv. Jozefa na výnimočné miesta s jeho duchovným patrociom.

Kláštor sv. Jozefa v Raslaviciach

Raslavice sú obec na Slovensku v okrese Bardejov v Prešovskom kraji. Obec vznikla v r. 1971 spojením dvoch obcí Vyšné a Nižné Raslavice. Jej osídlenie a história patrí k najstarším na hornom toku Sekčova. V období stredoveku bola majetkom rôznych šľachtických rodov. Ich veľkostatky prešli neskôr do rúk ďalších vlastníkov a rodov. Medzi takéto veľkostatky patrili aj tzv. horný kaštieľ, alebo zemianska kúria, vybudovaný pravdepodobne v 2. pol. 17. st. a prestavaný v 18. st. Najprv patrili rodine Bertotioho, neskôr šľachticovi doktorovi Haberovi. Ten dal vybudovať pri kaštieli budovy a stajne pre jazdecké kone. Bola to jeho záľuba a aktívne sa zúčastňoval na konských dostihoch. Pred vypuknutím I. svet. vojny v r. 1914 rodina odišla do Viedne a viac sa nevrátila. Ich majetok bol veľmi zadlžený. V r. 1939 - vďaka vtedajšiemu farárovi Michalovi Adamovi – prišli do Raslavíc prvé **sestry Vykupiteľky** (Kongregácia sestier Božského Vykupiteľa). Koncom r. 1939 zakúpila rehoľa zanedbaný tzv. „horný“ barokový kaštieľ s areálom od šľachtica Dr. Hebera a po nevyhnutných opravách v ňom zriadila nový rehoľný dom a kláštor. V priebehu r. 1940 bola ustanovená predstavená komunity Sr. Leonissa Orlovská a onedlho sa začala rehoľná formácia 26 novíciek. K novickám pribudlo i niekoľko skúsených sestier, ktoré sa začali venovať deťom v materskej škôlke, domácomu ošetrovateľstvu chorých a starých ako aj organizovaniu rôznych kurzov pre dievčatá a domáce gazdinky. Poznali ich totiž z účinkovania v nemocniciach v Prešove i Bardejove, kde pôsobili už od r. 1902. Táto ich činnosť pokračovala až do r. 1950, kedy boli sústredené v kláštore v Spišskej Novej Vsi. V sústredovacom tábore šili pracovné odevy, iné pracovali na poliach a v činnostiach Komunálnych služieb. Po r. 1961 boli odsunuté zväčša do fabrik v lokalitách po sudetských Nemcoch. Po Nežnej revolúcii sa začala písať nová kapitola dejín ich provincie a kongregácie. Sestry požiadali o navrátenie svojich majetkov. Priestory raslavického kláštora obec medzitým využívala na služby, školu, knižnicu i krčmu. Po navrátení kláštora sa koncom r. 1990 začala jeho generálna oprava. Po kolaudácii bol objekt ako „Kláštor sv. Jozefa“ slávnostne vysvätený Mons. Alojzom Tkáčom, košickým biskupom 13. júna 1993. Po vyčistení a zveľadení celého areálu sa stal dominantou obce. Práca sestier v Raslaviciach spočívala v domácom ošetrovaní a konaní duchovných cvičení pre dievčatá. V tomto pokračovali až do r. 2008, kedy sa už pôvodný Dom sv. Jozefa zmenil na Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb.

zdroje: www.regionsaris.sk, www.raslavice.sk, www.uskibj.webnode.sk

HOSPITÁLSKA REHOĽA SV. JÁNA Z BOHA

A JEJ PÔSOBISKÁ

ruiny stredovekého hradu Montémor-o-Novo

Do dejín Katolíckej Cirkvi v 16. a 17. st. pomerne významne zasiahli tzv. **hospitálske rehole**. Poskytovanie základnej pomoci a starostlivosti chorým bolo a je neodmysliteľnou súčasťou kresťanstva. Už v 4. st. boli zriaďované tzv. *xenodochiá* (*útulky*) pre pocestných, chudobných a chorých. V rannom stredoveku sa najmä rytierske rády venovali ošetrovaniu chorých a zakladali leprosálie a nemocnice. Vývoj ošetrovania výrazne posunula **Hospitálska rehoľa sv. Jána z Boha** (lat. *Ordo Hospitalarius S. Joannis de Deo*, skratka *O.H.*) u nás známa pod menom:

Milosrdní bratia. Ich motto znie: „*Per corpus ad animam*“ - „*Cez telo k duši*“. Okrem troch základných sľubov bratia skladajú aj sľub hospitality - starostlivosti o chorých. Inšpirovaní často opakovanými slovami svojho zakladateľa: „*Robte dobro a robte ho dobre!*“, pokračujú v jeho veľkolepom diele lásky, ktoré začalo v 16.st. Sv. Ján z Boha sa narodil v r. 1495 v Portugalsku v *Montémor-o-Novo pri meste Évora*. Jeho rodičia boli jednoduchí robotníci. Keď mal osem rokov stratil sa z domu. Matka mu zomrela a otec sa stal františkánskym bratom. Ján sa ako dieťa dostal do španielskeho mesta *Oropesa*, kde sa ho ujal správca grófskeho majetku, ktorý mu sprostredkoval základné školské vzdelanie. Sv. Ján bol najskôr pastierom dobytka, neskôr robotníkom na poli a napokon žil ako dozorca na grófskom veľkostatku. Keď mu však správca ponúkol za ženu svoju dcéru, Ján odmietol a prihlásil sa k vojsku, kde sa mu však nedarilo. Vrátil sa do *Oropesy* a pracoval tu do r. 1532. Opäť sa prihlásil do armády a vo vojsku cisára Karola V. bojoval proti Turkom až pri Viedni. Po návrate do Španielska zanechal vojenčinu a živil sa ako pomocný robotník. Takto pracoval tri roky i v *severnej Afrike pri budovaní pevnosti Ceuty*. Keď si našetril trochu peňazí, začal obchodovať s knihami; najprv ako potulný predavač, neskôr ako kníhkupec v španielskom meste *Granade*. Ján mal vtedy už vyše 40 rokov. Pod vplyvom Božích vnuknutí chcel nejako apoštolovať, ale nemal jasný životný plán. Jeho duchovný prerod nastal v r. 1539 po vypočutí jednej kázne sv. Jána Avilského. Ján hlboko ľutoval svoj predchádzajúci život a za hriechy robil za také ponižujúce verejné pokánie, že ho pokladali za pomäteného a zavreli ho do blázince. Tu ho navštívil sv. Ján Avilský, ktorý mu poradil, aby sa miernil v sebaumŕtvovaní a ukázal mu možnosť venovať sa službe chudobným a chorým. Spočiatku zhromažďoval bedárov v dome, ktorý mu dal k dispozícii istý šľachtic. **V r. 1540 založil svoju prvú nemocnicu pre chudobných chorých.**

Bola jednoduchá a malá, ale bol to prvý konkrétny krok k neskoršiemu veľkému dielu. Jánova nezištná a obetavá dobročinnosť vyvolávala zaslúžený obdiv a mnohých pohla k tomu, aby podporili jeho prácu, a preto už v r. 1547 mohol vybudovať v *Granade* väčšiu nemocnicu. Do vtedajšej ošetrovateľskej praxe zaviedol lepšiu organizovanosť, čím položil základy našich súčasných polikliník. Išlo o priekopnícke dielo, v rámci ktorého rozlišoval choroby, druhy pacientov a poskytoval systematickú ošetrovateľskú službu. Medzitým sa začalo utvárať i nové rehoľné spoločenstvo, ktoré malo žiť a pracovať podľa Jánových ideálov. Ján nebol spočiatku rehoľníkom. Keď však biskup videl jeho náboženské nadšenie a jeho úplnú oddanosť službe biednym, radil mu, aby nosil osobitné rúcho, ktoré by bolo znakom Bohu zasvätenej osoby. Jeho zasvätenie Bohu malo vyjadriť i meno, ktorým sa potom nazýval - Ján z Boha. V r. 1546 sa k nemu pridali prví spoločníci. Napriek nedostatku peňazí, založil v r. 1548 ďalšiu nemocnicu pre chudobných v *Tolede*. Jeho starostlivú lásku pocítili nielen chorí,

Kostol Nanebovzatia Panny Márie v Oropese

*Pohľad do bohatého interiéru Baziliky sv. Jána z Boha v Granade.
Chrám sa radí k najväčším sakrálnym skvostom z obdobia vrcholného baroka v Španielsku.
Nachádzajú sa tu aj relikvie svätého zakladateľa rehole Milosrdných bratov.*

ale aj chudobní, siroti, študenti bez prostriedkov, robotníci bez práce, dievčatá a vdovy vystavené vydieraniu a zneužívaniu. O Jánovi z Boha sa oprávnene hovorí, že **patrí medzi veľkých sociálnych svätých**. On sám, vo svojom živote, veľa pohodlia nepoznal. Zomrel v r. 1550, kľáčiačky s krížom na prsiach. Novovzniknuté, Bohu zasvätené, spoločenstvo sa dočkalo oficiálneho ustanovenia a cirkevného schválenia až po smrti sv. Jána z Boha, ktorý počas svojho života nenapísal stanovky alebo pravidlá rehole. Kým žil, stačil jeho príklad. Po jeho smrti veľmi vzrástol počet jeho duchovných synov, a to nielen v Španielsku, ale aj v iných krajinách. Pápež sv. Pius V. potvrdil v r. 1571 ich združenie ako kongregáciu podriadenú biskupom. V r. 1586 ju pápež Sixtus V. uznal ako riadnu rehoľnú spoločnosť, skladajúcu sa z rehoľných bratov. Po prechodných organizačných a právnych zmenách jestvujú tak dodnes. Do Bratislavy prišli v r. 1672 na pozvanie vtedajšieho ostrihomského arcibiskupa Juraja Selepčeniho. Mimo mestských hradieb, neďaleko Laurinskej brány si na darovaných pozemkoch postavili ranobarokový komplex, ktorého súčasťou je **Kostol Navštívenia Panny Márie** (z r. 1692) s kláštrom. Už v r. 1694 tu vznikla aj mužská nemocnica so 60 lôžkami, určená pre pomoc nemajetným obyvateľom mesta. K oživeniu činnosti rehole došlo až po r. 1990. Zásluhou Fr. Fabiána Máceja O.H, posledného viceprovinciála rehole, sa v r. 1995 vrátila do rúk Milosrdných bratov nemocnica v Bratislave, fungujúca počas bývalého režimu ako zdravotné stredisko. Dnes je z nej prvá nešťatna cirkevná nemocnica so 122 lôžkami na 8 oddeleniach. Funguje tu 49 ambulancií a kvalitná lekáreň. Na fasáde chrámu i v rizalitoch bočných krídel sú kamenné barokové plastiky. Najstaršie z nich sú sochy sv. Petra a sv. Pavla v dolných nikách na chrámovej fasáde, pravdepodobne ich vytvoril viedenský sochár Ján Schwanthaler. *Interiér kostola (na foto dolu)*, ktorý je známy ako „kostol milosrdných“, pripomína interiér rímskeho jezuitskeho kostola Il Gesù. Je to jednodňový priestor s presbytériom a bočnými kaplnkami. Vnútorne zariadenie je rozmiestnené podľa strednej osi.

Dominantou kostola je hlavný oltár z r.1735-1737.

Stĺpová architektúra oltára je priestorovo rozvinutá a vyplňa celé presbytérium. V strede je monumentálny oltárny obraz „Navštívenie Panny Márie“ od nemeckého neskorobaro-kového maliara Martina Speera. Po stranách oltára sú plastiky štyroch svätcov – sv. Augustína, sv. Zachariáša, sv. Joachima a sv. Jána z Boha, zakladateľa rehole. V nadstavci oltára sú plastiky anjelov a sochy Boha Otca i Ducha Svätého v podobe holubice. Okrem hlavného oltára sa v kostole nachádza šesť bočných oltárov: oltár sv. Barbory, oltár sv. Jána z Boha so sochami sv. Cyrila a sv. Metoda, oltár sv. Jozefa a oltár sv. Jána Nepomuckého. Oltáre majú rovnaké pilastrové architektúry. Oltárne obrazy namaľoval Martin Speer. Pôvodné barokové sochy po stranách boli v medzivojnovom období 20.st. nahradené plastikami od významného bratislavského sochára Alojza Rigeleho. Z pol. 18.st. pochádzajú ďalšie 2 bočné oltáre – oltár Božského Srdca a Panny Márie s obrazom Božej Matky, ako aj vzácna baroková kazateľnica s reliéfmi svätcov. Na jednom z bočných oltárov je aj **časť relikvií sv. Jána z Boha**, vystavená k úcte veriacich. Pozornosť si zasluhuje náhrobok gróf O Neila od sochára Balthasara Ferdinanda Molla, žiaka Georga Raffaella Donnera. Milosrdní bratia prišli aj na východ Slovenska, konkrétne

Kostol sv. Jána z Boha s kláštorom, Spišské Podhradie

do **Spišského Podhradia**, na pozvanie Stanislawa H. Lubomirského, vtedajšieho starostu 13 spišských miest, spravovaných Poľskom. Pochádzali z poľského mestečka Zebrzydowice a začali tu pôsobiť v r. 1650. Do užívania dostali *starý kostol a špitál sv. Alžbety*, ktorý tu zostal opustený po odchode augustiánov (pozn. odišli po nástupe reformácie). Kostol so špitálom boli v žalostnom stave. S pomocou obetavých ľudí tieto objekty opravili a zakrátko ich premenili na nemocnicu. V r. 1731 knieža Lubomirski daroval Milosrdným bratom iný dom, vedľa ktorého stála kaplnka. Rehoľníci si postupne svoj malý kláštor s nemocnicou zväčšovali a v r.1736 si na mieste kaplnky

začali stavať aj kostol, ktorý zasvätili zakladateľovi rehole. Je to jednoloďová stavba obdĺžnikového tvaru, ktorá je z južnej strany pripojená ku kláštoru. Štít kostola má volútové zakončenie so vstavanou vežou, ktoré vytvoril Martin Speer v r. 1737. Loď kostola je zaklenutá krížovou hrebienkovou klenbou. Oratórium, ktoré používali rehoľníci, je segmentovo uzavreté, s podkasaným dreveným parapetom. Nad vchodom do kostola sú tri obrazy maľované na omietku. Na ľavej strane je namaľovaný sv. Augustín, v strede sv. Ján z Boha a na pravej strane sv. Karol Boromejský. Vnútorne zariadenie kostola je barokové. Kostol má tri oltáre. Na hlavnom barokovom oltári z r. 1727 sa nachádza oltárny obraz, ktorý znázorňuje oslávenie sv. Jána z Boha v nebi. Obraz v stĺpovitej architektúre namaľoval Martin Speer v r. 1778. Pod obrazom sa nachádza menšia pieta, o ktorej sa traduje, že pochádza z hradnej kaplnky. Na ľavej strane obrazu je socha sv. Jozefa a na pravej strane socha sv. Jána Krstiteľa. Bočný oltár na ľavej strane lode je zasvätený Panne Márii, kráľovnej anjelov. V Spišskom Podhradí rehoľa obnovila svoju činnosť tiež až po r. 1990. Kláštor s nemocnicou, po reštitúciách v r. 1994, opäť pripadol reholi. Jej areál slúži naďalej ako Ústav sociálnej starostlivosti pre mentálne postihnutých dospelých. Dnes sa nazýva - **Domov sociálnych služieb sv. Jána z Boha**. Posledným pôsobiskom Milosrdných bratov na našom území sa stala **Skalica**, kam prišli v r.1796 na pozvanie mesta so súhlasom cisára Františka II. a dostali do užívania *kláštor s Kostolom Najsvätejšej Trojice* po bosých karmelitánoch. Kostol bol postavený v r. 1645 – 1650 pôvodne ako evanjelický. Od r. 1700 prešiel do rúk karmelitánov, ktorí ho spolu s kláštorom rozšírili a nadstavali. Neskôr tu zriadili aj loretánsku kaplnku (viac v PL 9/2020). Hlavná loď kostola je zaklenutá valenou klenbou rozdelenou na tri polia, kaplnka má barokové krížové klenby. Mobilár je prevažne barokový, zaujímavý je organový chór a kazateľnica, vyhotovené v u nás nezvyklom štýle regence z pol. 18. st. Na vonkajšej fasáde kostola, v strede, je socha Panny Márie Nepoškvrnenej, po bokoch sú sochy sv. Jána z Kríža a sv. Terézie Veľkej. *Interiér kostola* ukrýva viacero vzácných pamiatok, predovšetkým **obraz Poslednej večere** predstavujúci *kópiu slávneho obrazu Leonarda da Vinciho*. Z r. 1710-1730 pochádzajú bočné i hlavný oltár, zasvätený

Najsvätejšej Trojici, o čom svedčí aj obraz na ňom. Fresky v hlavnej lodi kostola zobrazujú výjavy zo života sv. Terézie Veľkej a dejiny karmelitánskej rehole. Bočný oltár na evanjeliovej strane je zasvätený sv. Jánovi z Boha, zakladateľovi rehole Milosrdných bratov. Na epištolovej strane je oltár sv. Terézie Veľkej, mystičky a reformátorky karmelitánskeho rádu. Okrem Loretánskej kaplnky sa vpravo nachádza aj kaplnka s oltárom sv. Rodiny. Spolu s kostolom dostali Milosrdní bratia od mesta aj objekty a peniaze na založenie a prevádzku nemocnice, ako i na zriadenie lekárne. Po úprave kláštora rehoľníci vybudovali a spravovali nemocnicu a za pomoci mestského lekára úspešne čelili epidémiám a následkom napoleónskych vojen. Po I. svetovej vojne slúžila

hrobka Milosrdných bratov na cintoríne v Skalici

nemocnica ako útulok pre chudobných a vojnových poškodených. Mesto však stále pociťovalo nedostatok zdravotníckych služieb pre vlastných obyvateľov. Preto v 30. rokoch vznikla myšlienka rozšírenia nemocničného ústavu podľa návrhu architekta M. M. Harminca. Stavbu realizovali v r. 1941-1944. Milosrdní bratia v týchto troch konventoch vyvíjali sústavnú duchovnú a ošetrovateľskú činnosť pre blaho obyvateľstva Slovenska. Nemocnice Milosrdných bratov boli skutočne prvými zdravotníckymi zariadeniami a bratia v nich pôsobili až do Barbarskej noci v r. 1950. Kostol Najsv. Trojice v Skalici dnes spravuje farnosť, milosrdní bratia sa sem už nevrátili.

zdroje: Štefan Lenčič: *Historický vývoj kláštora Milosrdných bratov v Spišskom Podhradí, štúdia, Viera a život, roč. XXVII, č.1*
 Ingrid Kušnieráková: *Bratislavský konvent a nemocnica milosrdných bratov v ranom novoveku, príspevok na konferencii, Viera a život, roč. XXVI, č. 6, www.katolici.szm.com, www.turismoenportugal.org, www.milosrdni.eu, www.milosrdni.cz, www.zahorie.info.sk, www.nspskalica.sk, www.skalica.fara.sk, www.latinmassdir.org, www.commonswikimedia.org, www.mappingspain.com, www.tic-spisskepohradie.com*

dokončenie článku zo str. 3

Kláštor v Lorinčíku pri Košiciach

Na Slovensko prišli karmelitáni koncom 14. st. Prvé kláštory boli založené v Prešove, Prievidzi a po tereziánskej reforme v Skalici. Prešovský a prievidzský kláštor zanikli počas reformácie a skalický kláštor padol za obeť osvieteneckej politike Jozefa II. v čase, keď boli zrušené takmer všetky kontemplatívne kláštory. Po nanútenej prestávke, ktorá trvala viac ako 200 rokov, ožila na Slovensku karmelitánska tradícia v 90. rokoch 20.st. V r. 1995 bol založený **Kláštor**

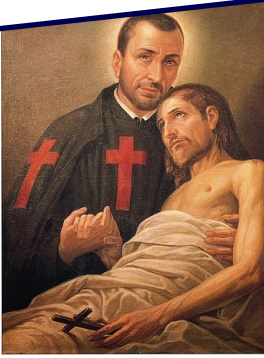
bosých karmelitánov Sedembolestnej Panny Márie a sv. Jozefa v Priechode pri Banskej Bystrici a mnísi následne začali spravovať *pútnické miesto Staré Hory* (viac v PL 5/2018). V súčasnosti karmelitáni pôsobia aj na Urpíne v Banskej Bystrici, kde spravujú *Kostol sv. Kríža na Kalvárii*, ktorá je tiež pútnickým miestom. (viac v PL 12/2020) Okrem toho žijú aj v novopostavenom **kláštore v Lorinčíku** na okraji Košíc a slúžia pri vysluhovaní sviatosti zmierenia v Dóme sv. Alžbety. Organizačno-právne patria ku Krakovskej provincii v Poľsku. V r. 1995 bol na Slovensku založený aj prvý kláštor bosých karmelitánok - **Kláštor Nepoškvrneného Srdca Panny Márie a sv. Jozefa v Košiciach**. V r. 2007 bol posvätený aj druhý kláštor bosých karmelitánok - **Kláštor Božieho milosrdenstva a Kráľovnej Karmelu v Detve**. V r. 1979 potvrdil pápež sv. Ján Pavol II. Regulu života pre **Svetský rád bosých karmelitánov**. (lat. *Ordo Carmelitarum Discalceatorum Saecularis*). V r. 1992 bol založený aj na Slovensku a koncom r. 1994 bol slávnostne erigovaný v Bratislave s celoslovenskou pôsobnosťou, pod duchovnou správou poľských karmelitánov z krakovskej provincie. Základnou formou spojenia s Karmelom sa stal **sv. škapuliar**, ktorý dostal sv. *Šimon Stock* 16. júla 1251 v ťažkých časoch rádu ako zvláštny znak ochrany od Matky Božej. Cirkev potvrdila a rozšírila túto formu mariánskej zbožnosti.

zdroje: www.bosikarmelitani.sk, www.ocds.sk, www.hemandadsietepalabras.blogspot.com, www.sk.wikipedia.org, www.hora-karmel.estranky.cz, www.kosice.dnes24.sk, www.youtube.com, www.pinterest.com

REHOLNÝ RÁD KAMILIÁNOV

A JEHO PÔSOBISKÁ

Rád, ktorý nesie názov „**Služobníci chorých**“ (*lat. Ministri infirmorum*) bol v r.1586 pápežom Sixtom V. schválený najskôr ako spoločenstvo Sluhov nemocných, ale v r. 1591 ho pápež Gregor XIV. povýšil na rehoľný rád so súčasným pomenovaním. Jeho zakladateľom je **sv. Kamil de Lellis** (1550 – 1614), kňaz, patrón chorých a umierajúcich. Za patrónku rehole si zvolil Nepoškvrnenú Pannu Máriu, ktorá ako Uzdravenie chorých, je kráľovnou a patrónkou všetkých diel milosrdenstva, ktoré kamiliáni vykonávajú na celom svete pri ošetrovaní chorých. Sv. Kamil mal pomerne búrlivú mladosť a nič nenasvedčovalo tomu, že sa z neho stane ošetrovateľ chorých. Naopak túžil po vojenskej kariére. Pochádzal zo šľachtickej rodiny, narodil sa v Neapolskom kráľovstve. Jeho matka ho porodila v starobe a zomrela, keď mal Kamil 13 rokov. Rástol z neho búrlivák, hral hazardné hry. Bol mohutnej, vysokej postavy, a aj preto sa ako 19-ročný vydal s otcom do Benátok, kde mali v úmysle vstúpiť do armády. Otec však po ceste zomrel a Kamil začal mať vážne problémy s nohou, na ktorej sa mu otvorila rana, kríval. Uvažoval, že vstúpi do františkánskeho kláštora sv. Bernardína v Akvile, kde bol gvardiánom jeho strýko. Avšak on jeho vstup zamietol. Sv. Kamil sa preto vydal do Ríma, kde v Nemocnici sv. Jakuba okrem vlastného liečenia pomáhal ošetrovať chorých. Ešte nie celkom doliečený odišiel a tri roky slúžil ako vojak, avšak koncom r. 1574 ho kvôli ťažkej chorobe z vojska prepustili. Bez majetku a chudobný prijal prácu, ktorú mu ponúkol staviteľ kláštora kapucínov v *Manfredonii*. Pôvodne mal v pláne opäť sa vrátiť k vojsku, ale prostredníctvom rozhovoru s gvardiánom kláštora v Castel-Giovanni, prehodnotil nielen svoje rozhodnutie, ale aj život. Viackrát žiadal o vstup do rehole kapucínov, avšak vždy keď mal realizovať vstup, zložiť sľuby otvorila sa mu rana na nohe a bol nútený odísť *do Ríma do Nemocnice sv. Jakuba*, aby sa znovu liečil. V nemocničnom prostredí sa stal horlivým a láskavým ošetrovateľom. V r. 1582 vytvoril malé spoločenstvo ošetrovateľov, ktorí sa starali o chorých nie za plat, ale z lásky k Ježišovi. Jednu izbu premenili na kaplnku, kde sa spoločne modlievali a radili sa ako zlepšiť prostredie a starostlivosť o chorých. Takto vznikol základ rehole „**Služobníkov chorých**“. Ako poznávací znak si zvolili **červený kríž**. Dnes je to aj znak najväčšej medzinárodnej zdravotníckej organizácie, ktorú v r. 1859 založil Jean Henri Dunant a svoj vzor čerpal práve v kamiliánoch. V r. 1584 bol sv. Kamil vysvätený za kňaza a neskôr dostal do správy **Kostol Madonnina dei Miracoli na brehoch Tiberu**. Tam založil svoju kongregáciu. Napísal Regulu posluhovania chorým a Traktát o ošetrovateľskej starostlivosti v Milánskom špitáli. Pravidlá boli veľmi prísne. K trom obvyklým sľubom (chudoba, čistota, poslušnosť) pridali štvrtý: ošetrovať chorých i morom nakazených, nakoľko sa v r. 1590 rozšíril v Ríme mor a hlad. Kamil a jeho nasledovníci v tomto období rozšírili svoju starostlivosť za brány nemocnice. O obeť moru sa nestarali len v nemocniciach, ale aj priamo u nich doma či vo väzniciach. Je zaznamenané, že práve pri tejto ich práci bolo prvý raz použité slovo „ambulancia“, ktorým vtedy označovali pojazdňu či poľnú nemocnicu. V čase epidémie kamiliáni neúnavne pomáhali, pričom sa mnohí z nich nakazili a zomreli. V tomto ťažkom období boli nazývaní **mučeníci lásky**. Sv. Kamil de Lellis stál na čele rehole, ako generálny predstavený až do r. 1607, kedy požiadal bratov, aby si zvolili nového generála, lebo on túžil vrátiť sa k bližšej službe chorým. Horlivo pracoval v Neapole, Janove, Miláne, ale najmä v Ríme. Upratoval posteľe, obväzoval rany, vysluhoval sviatosti. K tomu pripájal pokánie a pôst. Zomrel 14. júla 1614. Na jeho pohreb prišli zástupy ľudí. Pochovali ho v chráme sv. Magdalény, pri ktorom sa nachádza materský dom rehole. Doteraz sa uchováva medzi relikviami jeho srdce a noha, na ktorej mal ranu. **V kaplnke sv. Magdalény** je vo veľkej úcte aj socha ukrižovaného Krista, ktorý k sv. Kamilovi zázračne prehovoril v náročnom čase začiatkov rehole. Tá sa pomerne rýchlo rozrastala. Už v čase smrti sv. Kamila existovalo v Taliansku 17 rehoľných domov, v ktorých žilo takmer 300 rehoľníkov. Neskôr sa rehoľa šírila aj v Španielsku. Koncom 17.st. nastala v spoločnosti kamiliánov kríza, ale po jej prekonaní sa rehoľné domy začali otvárať už nielen v Európe, ale aj v Latinskej Amerike. V 18.st vznikol prvý dom aj v Uhorsku. V tomto storočí dosiahla rehoľa svoj vrchol, vznikli aj dve ženské rehoľné kongregácie inšpirované jeho charizmou a v 20.st. sa k nim pridali sekulárne inštitúty. Na Slovensku sa kamiliáni usadili v r. 1995. Do r. 2000 pôsobili v Kremnici a v okolí. V súčasnosti na Slovensku nepôsobia. Kamil de Lellis bol vyhlásený za svätého v r. 1746. **V r. 1886 ho pápež Lev XIII. vyhlásil, spolu so sv. Jánom z Boha, za patróna chorých a nemocníc.**

MISIJNÁ SPOLOČNOSŤ SV. VINCENTA DE PAUL

A JEJ PÔSOBISKÁ

Za tzv. sociálneho apoštola 17.st., ktorého pápež Lev XIII. vyhlásil v r. 1885 za patróna všetkých charitatívnych diel, by sme mohli označiť aj **sv. Vincenta de Paul**, zakladateľa **Misijnej spoločnosti** (lat. *Congregatio missionis*, skratka *C.M.*). No dať mu iba „tento titul“, by nebolo postačujúce. I keď nemožno popierať významný charitatívno - hospitálny prínos Vincentovej spoločnosti, jej rozmer siaha ďalej. Je predovšetkým misionársky, evanjelizačný a pastoračný. Jej heslom je: „*Evangelizare pauperibus misit me.*“ (preklad: Poslal ma hlásať evanjelium chudobným.) a odzrkadľuje bohatý, pestrý a dobrodružný život sv. Vincenta. Narodil sa v r. 1581 v dedinke Pouy pri meste Dax vo Francúzsku na úpätí Pyrenejí. Pochádzal z jednoduchej roľníckej rodiny. Bol bystrý a láskavý, a preto sa otec rozhodol poslať ho na kňazské štúdiá. Najprv, ako 14-ročný, začal študovať vo františkánskom kolégiu v meste Dax. Od r. 1597 pokračoval v štúdiu na univerzite v Toulouse. Za kňaza bol vysvätený ako 19-ročný, v r. 1600. Po vysviacke, vidiac pred sebou zaujímavú cirkevnú kariéru, Vincent pokračoval v teologickom štúdiu, ktoré ukončil v r. 1604 dosiahnutím akademického stupňa bakalára. K štúdiu sa vrátil i neskôr v Ríme a v Paríži, kde v r. 1623 dosiahol licenciát z cirkevného práva. No medzitým musel prekonať ťažké životné skúšky, ktoré sformovali jeho pravé duchovné povolanie. Prvá sa udiala v r.1605 pri ceste z Marseille do Narbonu. Bola to pomerne krátka cesta - loďou, ktorú však prepadli mohamedánski piráti a Vincent prežil dva roky ako zajatec-otrok v africkom Tunise. Vďaka tejto skúške prežil prvé duchovné obrátenie, stal sa hlboko pokorným a získal aj prvé základy ošetrovania chorých. S Božou pomocou sa mu podarilo dostať sa na slobodu, absolvoval cestu do Ríma a od r. 1608 už žil v Paríži, kde sa začala hlavná etapa jeho života. Významnú úlohu v nej zohrali cirkevnej obnove oddaní duchovní, s ktorými sa Vincent spriatelil a spolupracoval. Boli to sv. František Saleský a kardinál Bérulle. Na jeho podnet Vincent prevzal vedenie vidieckej farnosti **Clichy pri Paríži**, kde mal možnosť hlbšie poznať problémy kňazskej služby na francúzskom vidieku. Po roku mu kardinál Bérulle pridil miesto duchovného v *rodine grófa, generála Gondiho*. Stal sa vychovávateľom jeho synov, duchovným celej rodiny a kaplánom sedliakov, ktorí bývali a pracovali na rozsiahlych pozemkoch gondiovskej rodiny. S pomocou grófkgy Gondiovej začal rozvíjať dobročinnú pomoc biednym. V r. 1617 sa sv. Vincent stal na krátke, prechodné obdobie farárom

Dom v Châtillon-les-Dombes.
Na hornom poschodí býval počas svojho pôsobenia sv. Vincent de Paul.
Dnes sa tu nachádza kaplnka.
V dome žije komunita sestier vincentiek.

v **Châtillon-les-Dombes**. Pri organizovaní pomoci pre chudobnú rodinu sa v ňom zrodila myšlienka *charitatívneho bratstva* (*Spolku kresťanskej lásky*), ktoré by sa plánovite staralo o chudobných vo farnosti. Tento Vincentov nápad schválil lyonský arcibiskup, a tak vzniklo spoločenstvo žien, ktoré sa nazývali "služobníčky chudobných". No Vincent nevidel len materiálnu biedu vidiečanov. V snahe rozvíjať duchovný život uskutočnil v r. 1617 aj prvé, veľmi úspešné, ľudové misie v obci Folleville. Takto sa zrodilo jeho zasvätenie sa službe chudobným, ktorú Boh veľmi požehnal. Vincent následne opäť pôsobil v rodine grófa Gondiho a pokračoval v organizovaní charitatívnych bratstiev po dedinách. V r. 1629 sa mu podarilo založiť takéto bratstvá priamo v Paríži, kde sa ich členkami stali dámy z popredných rodín. Nazývali sa *Dames de la Charité* (*Panie kresťanskej lásky*) a pomáhali opusteným deťom, vážnom a hladujúcemu obyvateľstvu, ktoré

trpelo vojnami. Medzi nimi vynikala **sv. Lujza de Marillac**, s ktorou sv. Vincent v r. 1633 založil *rehoľnú spoločnosť Dcér kresťanskej lásky* (*Filles de la Charité*). Tá prirodzene nadviazala na činnosť charitatívnych spolkov a venovala sa praktickej láske v službe potrebným, ošetrovaniu a neskôr aj vzdelávaniu a výchove dievčat. Charitatívne bratstvá sa ešte počas života sv. Vincenta rozšírili nielen po Francúzsku a dodnes existujú v rozličnej podobe po celom svete. Vďaka pôsobeniu sv. Vincenta, sv. Lujzy a mnohých ich pomocníkov vznikla v Paríži aj nemocnica a blázninec. Sv. Vincent de Paul od začiatku rozvíjal paralelne s charitatívnou pomocou aj duchovný apoštolát. Už od r. 1618 chodil kázať a sponedať po dedinách. Pre **ľudové misie**

Sv. Lujza de Marillac

získal niekoľko horlivých kňazov aj materiálnu podporu grófkou Gondiovej. Úspech ľudových misií sa stretol aj s podporou parížskeho arcibiskupa, ktorý daroval Vincentovi a jeho spoločníkom kolégium Collège des Bons Enfants. Takto vznikla „Misijná kongregácia“, ktorú v r. 1626 schválil parížsky arcibiskup, o rok neskôr francúzsky kráľ a v r. 1633 ju oficiálne bulou „*Salvatoris Nostris*“, uznal pápež Urban VIII. Prvý oficiálnym sídlom mladej kongregácie sa stalo **Opátstvo sv. Lazára v Paríži (Saint Lazare)**, ktoré venovali Vincentovi a jeho kňazom rehoľníci sv. Viktora. Pôsobili tu až do r. 1789.

Kostol sv. Vincenta de Paul v Paríži

Toto miesto sa stalo jedným z najaktívnejších stredísk duchovnej obnovy vo Francúzsku a dalo aj meno členom novej kongregácie - lazaristi. Žili podobne ako apoštolsky činné kňazské rehole, ale bez rehoľných sľubov. V r. 1655 pápež Alexander VII. v *breve* „*Ex comissa Nobis*“ schválil skladanie jednoduchých sľubov chudoby, čistoty, poslušnosti a vytrvalosti. Dokument zdôrazňuje, že Misijná spoločnosť je vyňatá z právomoci miestnych ordinárov a patrí k svetskému, nie k rehoľnému duchovenstvu. Jej trvalou úlohou boli a ostali ľudové misie. No ešte za života Vincenta de Paul prevzala Misijná spoločnosť aj ďalšie úlohy: zámorské misie, duchovné cvičenia, vedenie kňazských seminárov, duchovnú službu väzňov... Sv. Vincent sa stal skutočne všestranne zameraným apoštolom svojej doby. Nebál sa aj hájiť čistotu katolíckej náuky a zanietene pracoval v kampani *proti tzv. jansenizmu*, pesimistickému bludu ktorý sa šírila najmä vo Francúzsku. V snahe čeliť a bojovať proti samotnej nevedomosti vtedajšieho kléru sv. Vincent organizoval a zakladal semináre po celom Francúzsku. Dal podnet k vzniku „*Utorkových konferencií*“ pre kňazov, kde sa kňazi spoločne stretávali a vzdelávali. Formácia kléru sa stala jednou z dôležitých úloh Misijnej spoločnosti. Sv. Vincent de Paul zomrel v r. 1660. Za svätého bol vyhlásený v r. 1737. Jeho pozostatky sa nachádzajú v Paríži a v r. 2019 relikviár, v ktorom sa nachádzala aj časť jeho srdca, putoval aj Slovenskom.

putovný relikviár s ostatkami sv. Vincenta de Paul v Bratislave - Prievoze

Kostol Všetkých svätých v Bijacovciach (neďaleko Spišského Podhradia) spravuje Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul. V obci vlastní aj dom s kapacitou 20 osôb, ktorý prenajíma na detské tábory, duchovné cvičenia, obnovy, stretnutia animátorov, miništrantov...

V súčasnosti má Misijná spoločnosť sv. Vincenta viac ako 4000 členov a pôsobí v 49 krajinách. Prví lazariisti prišli na územie Slovenska v r. 1762 z Poľska a na krátke obdobie prevzali vedenie kňazského seminára v Trnave. V 19.st. sa do Rakúsko-Uhorska dostali ako prvé sestry vincentky - Dcéry kresťanskej lásky. Spoločne s nimi sa v r. 1852 usadila v Grázi aj prvá skupina lazaristov, ktorá v r. 1862 - 1914 uskutočnila na Slovensku viac ako 100 ľudových misií. Nová éra činnosti začala až od r. 1922, keď bol na naše územie poslaný **lazarista Jozef Danielik**, rodák zo Skalice a člen provinciálnej rady maďarskej viceprovincie založenej v r. 1919, ktorý sa stal direktorom Spoločnosti Dcér kresťanskej lásky (vincentiek). Popri budovaní novej slovenskej provincie vincentiek (pozn. po vzniku ČSR tu sestry mali 27 domov) začal budovať aj základy pre činnosť Misijnej spoločnosti na Slovensku. Postupne mu na Slovensko začali prichádzať na pomoc aj ďalší spolubratia. V r. 1929 bol v **Ladcoch** postavený prvý dom Misijnej spoločnosti. V tom istom roku bola v **Banskej Bystrici** otvorená „**Apoštolská škola**“, kde bývali a boli formovaní jej prví kandidáti, ktorých ďalšia duchovná formácia prebiehala v Gráci. V r. 1936 prevzali vincentíni aj duchovnú správu vysokoškolského internátu „Svoradov“ v Bratislave. Vznikom Slovenského štátu vznikla aj samostatná slovenská viceprovincia, ktorá vyvíjala aktívnu činnosť až do r. 1950. Následne, tak ako mnohí iní, musela čeliť politickým procesom, pracovala v ilegalite. Po páde komunizmu sa vytvorili tri komunity Misijnej spoločnosti; v *Bratislave*, v *Banskej Bystrici* a v *Košiciach*. Neskôr pribudol aj seminár pre bohoslovcov v Bijacovciach. V súčasnosti lazariisti spravujú aj farnosť Lučenec - Rúbanisko. Lazariisti začali ihneď pracovať aj na Ukrajine. V duchu sv. Vincenta jej členovia pôsobia vo farnostiach, väzniciach, a aj v diecéznych seminároch. Niektorí pôsobia v Českej republike (Loštice, Dobruška) a založená bola aj misia na Hondurase. Obnovili sa ľudové misie, a tiež aj práca s vysokoškolákmi vo Svoradove. *Dcéry kresťanskej lásky* (sestry vincentky, skratka *DKL*) prišli na Slovensko (do Nitry) už v r. 1861. Dnes pôsobia v Nitre, Bratislave, Košiciach, Beluškých Slatinách, Lokci, Dolnom Kubíne, Rajci, Nitrianskom Pravne, Bošanoch, Bardejove, Banskej Bystrici, Chynoranoch, Krupine, Leviciach, Martine, Rožňave a v Šali. V Českej republike sú sestry vincentky v Brne, Hradci Králové, Starej Boleslavi, a v Mendryke. Pôsobia aj na Ukrajine a v Rusku.

súčasný provinciálny dom sestier vincentiek v Nitre

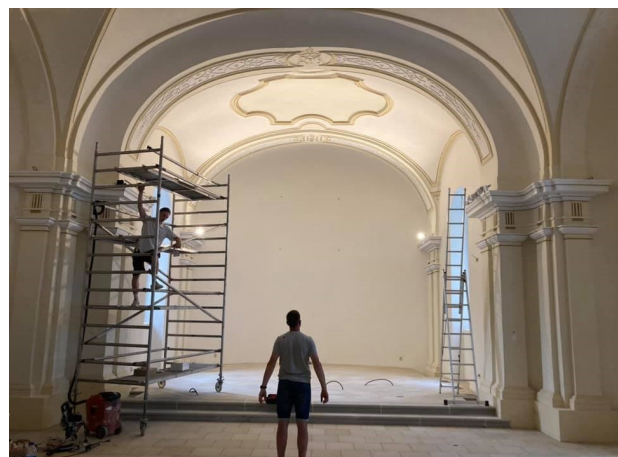

bývalý kláštor sestier vincentiek v Ladcoch

zdroje: www.vincentini.sk, www.zivotopisysvatych.sk, www.katolici.szm.com, www.lesplusbeauxvillages.over-blog.com, www.stlouisecrest.com, www.wikimapia.org, www.slovoplus.sk, www.apsida.sk, www.zilina-gallery.sk, www.rehole.sk

Kostol sv. Alžbety v Banskej Bystrici

Na západnom konci Mestskej pamiatkovej rezervácie v Banskej Bystrici stojí malý kostolík so zaujímavou históriou. Kostol sv. Alžbety Uhorskej bol postavený v r. 1303 na konci Dolnej ulice, pri mestskom špitáli pre chorých a nevládných baníkov. Preto ho nazývali aj „špitálsky“. Malý jednoloďový gotický kostolík patrí, spolu s bývalou mestskou nemocnicou, medzi najstaršie budovy v meste. Kostolík je zároveň najstaršou zachovanou gotickou stavbou. V čase, kedy kostol a špitál postavili, sa v tejto mestskej časti nenachádzali iné stavby. Boli tu len dva majere a niekoľko domov. V r. 1605 kostol zasiahol veľký požiar. Zhorel aj špitál a dva mlyny v jeho blízkosti. V r. 1748 prešiel výraznou prestavbou a zmenou v architektonickej dispozícii a orientácii kostola. Na mieste pôvodnej lode postavili v podstate nový jednoloďový kostol s oválne ukončeným presbytériom. Z gotického objektu zostala využitá polygonálna svätyňa, sakristia a severná stena lode. Svätyňa sa stala bočnou kaplnkou zasvätenou po novom sv. Anne. Súčasnú podobu získal kostolík v r. 1877 pri neogotickej prestavbe. Baroková loď dostala neogotickú fasádu s dvoma oknami po stranách nového vstupu s cieľom zosúladiť ju s pôvodnou gotickou stavbou. Baroková vežička vo vrchole bola odstránená a fasádu ukončili vysokým štítom, vo vrchole ktorého bola postavená nová neogotická veža s ihlanovou strechou a 4 malými nárožnými vežičkami. V lomenom oblúku s tympanónom nad novým vchodom bol vložený reliéf Žehnajúceho Krista. Nad ním sa nachádzala maľba Krista so Samaritánkou, ktoré realizoval F. Storno. **Oltárny obraz sv. Alžbety** z r. 1893 je dielom Jozefa Murgaša, tajovského rodáka, vynálezcu a priekopníka rádiotelegrafie, ktorý ho venoval svojmu biskupovi Bendemu. 20. st. prinieslo do histórie kostola nové úpravy, hlavne opravu a premaľbu kaplnky sv. Anny, ktorú realizoval známy maliar sakrálnych priestorov a oltárnych obrazov Július Adam. V r. 1974 bol kostol vytopený storočnou vodou, ktorá ho veľmi poškodila. V súčasnosti kostol prechádza komplexnou obnovou. V rámci nej bol v interiéri kostola realizovaný reštaurátorský výskum ako aj archeologický a pamiatkový výskum. Prekvapujúcim nálezom bolo objavenie *náhrobnej dosky*, situovanej pred oltárnou menzou v kaplnke sv. Anny (pravdepodobne z 15. st.), ako aj hrobov pod ňou. Kostol je v duchovnej správe Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul, ktorej komunita v Banskej Bystrici patrí medzi najstaršie komunity. Do Banskej Bystrice prišli vincentíni v r. 1929 a zriadili tu nové misijné dielo – **Apoštolskú školu**. Táto škola prijímala predovšetkým chudobných chlapcov, ktorým poskytovala zdarma stravu a ubytovanie a umožnila im tak študovať na banskobystrickom gymnáziu. V r. 1939 dokončili misijný dom, v ktorom bol od r. 1949 zriadený aj vnútorný seminár misijnej spoločnosti. Trval však len krátko do r. 1950, kedy boli rehoľníci prevezení do internačných táborov. Svoju opätovnú existenciu v misijnom dome v Banskej Bystrici začali kňazi a bratia misijnej spoločnosti až po r. 1990. Do duchovnej starostlivosti prevzali kostol sv. Alžbety a služby v nemocniciach a vo väznici.

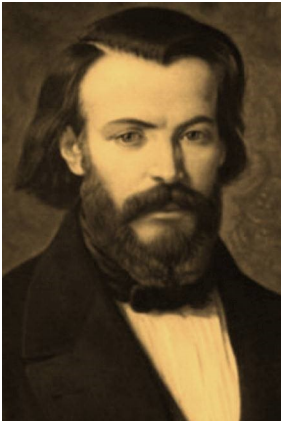
zdroje: www.apsida, www.visitbanskabystrica.sk, www.vincentini.sk, www.pamiatky.sk, www.facebook.com

POZVANIE
pre jednotlivcov i pútnické miesta

VSTÚPTE do Asociácie pútnických organizácií a prispajte k rozvoju, obnove a osvete putovania na Slovensku. Získate podporu a spoluprácu organizácií, ktoré pôsobia v oblasti pútnictva, dobrovoľníkov, rozšírite si prístup k informáciám, možnosť prezentácie aktivít napr. na veľtrhoch, internete, FB...

INŠPIROVANÍ SV. VINCENTOM DE PAUL

Myšlienky sv. Vincenta, ktorými inšpiroval mnohých svojich nasledovateľov sú živé dodnes. **Vincentínska rodina** je v súčasnosti široké duchovné dielo, ktoré spája rovnaká spiritualita. Sv. Vincent de Paul, inšpirovaný Duchom Svätým, čerpal najmä z Evanjelia sv. Lukáša, ktoré zdôrazňuje univerzalitu spásy pre všetkých. Ako cestu nasledovania si Vincent vybral službu lásky chudobným. Najvýraznejším znakom jeho cesty je *dobrota, súcit*. Svojím životným príbehom odkazuje, že ľudia, žijúci celom na svete, sú zodpovední jeden za druhého. Láska je univerzálna a sv. Vincent ukázal, že je potrebné starať sa a vážiť si všetkých ľudí a každého človeka bez rozdielu. Zdôraznil aj skutočnosť, že všetky diela a inštitúcie sa musia vzájomne dopĺňať

a svoju silu čerpať z Boha, svojho pôvodcu. Jedným z jeho nasledovníkov bol aj **bl. Antoine-Frédéric Ozanam** (na foto), ktorý ako 20-ročný študent na Sorbonskej univerzite založil, spoločne s piatimi ďalšími študentmi, charitatívne založenú *Konferenciu kresťanskej lásky*. Zverili sa pod ochranu sv. Vincenta de Paul a pravidlá konferencie zostavili tiež v duchu jeho charizmy. Neskôr konferenciu premenovali na Konferenciu sv. Vincenta de Paul a dnes jej oficiálny názov znie: **Spolok sv. Vincenta de Paul (SVdP)**. Oficiálne ho v r. 1845 schválil pápež Gregor XVI. Bl. Antoine-Frédéric Ozanam miloval štúdium jazykov, náboženstiev, práva. Najprv pôsobil ako advokát a profesor na univerzite v Lyone, ale už vo veku 27 rokov sa stal najmladším profesorom na Univerzite v Sorboni. Popri vedeckom pôsobení však videl aj realitu chudoby, preto sa orientoval na sociálnu prácu a prakticky sa angažoval v zmierňovaní ľudskej biedy.

Spolok sv. Vincenta sa na základe jeho príkladu, zameriava na pomoc ľuďom v sociálnej, zdravotnej, ekonomickej, morálnej či duchovnej biede. Svoje služby poskytuje neplatenými dobrovoľníkmi z prostriedkov, ktoré získava z rôznych darov jednotlivcov, organizácii, sponzorov. Spolok pôsobí v 140 krajinách sveta, má 45 tis. konferencií (tak sa nazývajú členské spoločensvá), v ktorých pracuje viac ako 900 tisíc neplatených členov. Vďaka kresťanskej horlivosti a angažovanosti bl. Antoine-Frédérica Ozanama sa v Paríži rozbehli aj dodnes existujúce **pôstne (konferencie) kázne v katedrále Notre-Dame**. V r. 1841 sa oženil a v r. 1845 sa mu narodila vymodlená dcérka Maria. Zomrel mladý, vo veku 40 rokov v dôsledku ťažkého ochorenia obličiek. Pochovaný je v kostole Sv. Jozefa-des Carmes v Paríži. *Na Slovensku dnes pôsobí 28 konferencií (spoločenstiev), ktoré majú asi 250 členov a svoju činnosť orientujú na aktuálne problémy svojho okolia. Spolok sv. Vincenta de Paul prevádzkuje sociálne pastoračné centrum VINCENTCENTRUM v Košiciach - Šaci. Jeho súčasťou je Dom sv. Lazára, ktorý slúži rodinám a Dom bl. Frederika Ozanama, ktorý je v súčasnosti v rekonštrukcii. V Bratislave - Ružinov sa dokončuje Dom nádeje Bratislava - Ružinov, kde nájdú ubytovanie a domov odchovanci detských domovov. V Šuranoch pod Spolkom sv. Vincenta de Paul existuje Sociálne centrum - Útulok Šurany - Kopec. Svoju činnosť vykonáva v troch objektoch: Dom sv. Petra, Dom sv. Pavla - ubytovacia časť, tretí objekt je v dlhodobom prenájme od mesta. Je tu zriadená kaplnka, kuchyňa, jedáleň a sklad. Súčasťou centra je veľká záhrada a hospodársky dvor. Útulok slúži pre mužov, ktorí sa ocitli na ulici, pre mužov z väzníc a odchovancov detských domovov.*

zdroje: www.zivotopisysvatych.sk, www.katolici.szm.com, www.communio.stblogs.org

Kongregácia Milosrdných sestier sv. Vincenta de Paul (SATMÁRKY).

Založil ju v r. 1842 v meste Satu-Mare, bývalé Rakúsko-Uhorsko, dnešné Rumunsko **biskup Ján Hám** v duchu sv. Vincenta de Paul. Na územie Slovenska (do Bratislavy) prišli v r. 1857. Kongregácia po rokoch násilného prerušenia obnovila svoju činnosť v r. 1990. Sestry sa usilujú o nasledovanie Krista charitatívnou a apoštolskou službou človeku z poverenia Cirkvi. Slúžia chorým v nemocniciach, v domovoch dôchodcov, vyučujú na školách, pomáhajú vo farnostiach najmä pri vyučovaní náboženstva. Ku Kongregácii je pridružená „*Rodina Nepoškvrnenej*“, ktorú založila členka tejto Kongregácie - *sr. Bernadeta Pánčiová* (na foto) v r. 1975. Tvorí ju chorí, trpiaci a tí, ktorí sa usilujú pomáhať biednym službou alebo modlitbou. Bola schválená v r. 1991 pápežom sv. Jánom Pavlom II.

zdroj: www.vincentini.sk, www.zasvatenyzivot.sk

Viete, že vincentnú rodinu tvoria aj tieto organizácie?

Združenie mariánskej mládeže (ZMM) vzniklo v r. 1838 v Paríži na základe zjavenia Panny Márie sv. Kataríne Labouré (r. 1830). Prvé takéto združenie u nás bolo založené v r. 1861 v Nitre. Dnes pôsobí na Slovensku ako občianske združenie a venuje sa duchovnej formácii detí a mládeže. Tvorí ho: Anjelský spolok (deti vo veku 6-9 rokov), Máriine deti - "čakatelia" (deti vo veku 10-15 rokov) a Mariánska mládež - „členovia“ (mladí vo veku 16-30 rokov). Združenie vedú sestry vincentky. Miestne spoločenstvá môžu viesť aj iné poverené osoby (kňazi, laici). Okrem tradičných animátorských programov v ZMM každoročne prebieha vedomostná súťaž pre deti a mladých s názvom *Vincolympiáda*. ZMM každé dva roky organizuje *celoslovenské*

stretnutie Zlet a príležitostne pripravuje stretnutia s medzinárodnou účasťou i poznávacie zájazdy do zahraničia. Združenie sa aktívne zapája aj do prípravy *celoslovenskej verejnej zbierky Boj proti hladu*. Od r.2003 patrí do celosvetového združenia *Juventud Mariana Vincenciana (JMV)*, ktoré sídli v Madride a pôsobí v 65 krajinách sveta. Má asi 150 000 členov.

Združenie Zázračnej medaily (ZZM) bolo pre celú Cirkev oficiálne schválené v r. 1909 pápežom Píom X. Združenie sa riadi cirkevne schváleným štatútom. Ide o medzinárodné verejné združenie veriacich, do ktorého môžu patriť všetci, ktorí s úctou nosia Zázračnú medailu a podľa svojho životného stavu sa snažia rozvíjať kresťanský život prostredníctvom šírenia jej posolstva. V rámci združenia sa uskutočňuje aj tzv. *podomová návšteva Panny Márie Zázračnej medaily*. Jej cieľom je spoločná modlitba v rodinách, farnostiach. Z rodiny do rodiny, z týždňa na týždeň, putuje kaplnka (viď na foto) v zmysle evanjelizačného apoštolátu: „Urob zo svojej domácnosti svätyňu Panny Márie, Božej Matky.“

Spoločnosť Máriiných sestier Zázračnej medaily (MS) - ide o rehoľné spoločenstvo zasvätených sestier, ktoré v r. 1878 založila v Lubľane (Slovinsko) sr. Jozefa Leopoldína Brandis. Sestry pôsobia okrem Slovinska aj v Chorvátsku, Bosne a Hercegovine, Taliansku, Nemecku, Kanade, Benin v Afrike aj na Slovensku. Ich základnou charizmou je ošetrovanie chorých v domácnostiach, podľa príkladu Máriinej návštevy u sv. Alžbety.

Depaul Slovensko je nezisková organizácia, ktorá prevádzkuje dve zariadenia, v ktorých sa stará o ľudí bez domova v Bratislave. Vznikla v r. 2006, kedy v Bratislave zriadila nízkoprahovú nocľaháreň. Hlavným cieľom bolo ochrániť pred nízkymi teplotami v zimnom období ľudí bez domova. Bola to predovšetkým reakcia na krízovú situáciu zo zimy 2005/2006, kedy na následky podchladenia v tuhých mrazoch zomrelo 19 bezdomovcov a bolo zriadené núdzové stanové mestečko. Materskou spoločnosťou skupinovej štruktúry je *Depaul International*, ktorá má pobočky aj vo Veľkej Británii, Írsku, na Ukrajine a v USA.

MISEVI - Misioneros SEglares VICencianos (Vincentští laickí misionári). Združenie vzniklo v Španielsku ako výsledok rozvíjania misijného rozmeru členov Združenia mariánskej mládeže. Jeho hlavným cieľom je podporovať, umožňovať a koordinovať prítomnosť a prácu laikov na zahraničných misiách (ad-gentes), hlavne tých, ktoré sú zverené vincentkej rodine, a zároveň spolupracovať na misijných a sociálnych projektoch na Slovensku. Členom MiSeVi sa môže stať každý dospelý kresťan, ktorý absolvuje základnú ročnú formáciu, a to v rovine ľudskej, kresťanskej, misijnej a vincentkej. MiSeVi momentálne ponúka realizáciu laického misijného povolania v zahraničí, najmä v krajine Honduras, kde pôsobia slovenskí misionári. Ďalšou zahraničnou možnosťou sú misie v Kazachstane, Rusku, Ukrajine.

zdroje: www.vincentini.sk, www.rozhodni.sk, www.farnost.hladovka.net

Pútnický list vydáva Asociácia pútnických organizácií
Farský úrad, 913 31 Skalka nad Váhom I/41
ISSN 2644-4526

www.putnickemiesta.sk/asociacia-putnickych-organizacii/archiv-putnickych-listov
Autori textu: Mária Hatalová, Mária Prekopová

NEPREDAJNÉ, VOLNE ŠÍRITELNÉ